

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی البرز مرکز آموزشی و درمانی سردار سپهر شهید حاج قاسم سلیمانی

مرکز آموزشی و درمانی

سردار سپهر شهید حاج قاسم سلیمانی

فاویسم

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ تهیه: ۱۴۰۴

شماره واحد آموزش به بیمار: ۰۲۶۳۵۷۷۱۱۲۵

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

شرح بیماری:

چنانچه یکی از آنزیم های بدن به نام گلوکز 6 فسفات دهیدروناژ که در تمام سلول های بدن موجود است، در بدن افراد دچار نقص و یا کمبود شود، ممکن است باعث کم خونی شود، زیرا گلبول های قرمز خون بیمار به بعضی از مواد حساس بوده و مواجهه با این مواد موجب پاره شدن غشاء سلول گلبول های قرمز شده و محتویات آن بیرون می ریزد و در این حالت فرد دچار کم خونی شده و ادرارش پررنگ می شود که به آن فاویسم می گویند.

باقالا از جمله مواد غذایی است که دارای موادی به نام "ویسین" و "کوویسین" است که در لوله گوارش و در ضمن فرآیندهای شیمیایی عمل هضم به موادی تبدیل می شوند که می توانند به محض تماس با غشاء گلبول های قرمز در افرادی که کمبود آنزیم مذکور را دارند، آنها را منهدم نموده و از بین ببرند و شخص به "فاویسم" مبتلا می شود. بنابراین این افراد باید از خوردن باقالای تازه و خام اجتناب کنند.

این بیماری بیشتر در پسران دیده می شود تا در دختران ولی ممکن است در دختران نیز اتفاق بیفتد.

علائم:

به دنبال ایجاد فاویسم علائم به صورت زیر در بیمار مشاهده می شود:

علائم عمومی:

سردرد، تهوع، استفراغ، رنگ پریدگی و زردی پوست و ناخن و پلک، بی حالی، افزایش ضربان قلب و افزایش تعداد تنفس و تب

علائم اختصاصی:

زردی (یرقان) پوست و مخاط و تغییر رنگ ادرار (به صورت پررنگ و رنگ چای)
در موارد پیشرفته کاهش سطح هوشیاری و افت فشارخون و گاه نارسایی حاد کلیه نیز اتفاق می افتد

علل شایع:

از عللی که در بروز این بیماری دخالت دارند به موارد زیر می توان اشاره نمود:

- بعضی از داروهای ضد باکتری (کوتریموکسازول، سولفونامیدها، نالیدیکسیک اسید، کلرآمفنیکل، نیتروfurانتوئین)
- داروهای ضد مالاریا (پریماکین، پاماکین، کلروکین، کیناکرین)
- سایر داروها مانند: (فناسیتین، مشتقات ویتامین K، متیلن بلو، پرو بنسید، فنازوپریدین و آسپرین)
- مواد شیمیایی: نفتالین، متیل هیدرازین، بنزن
- بعضی از بیماری ها مانند: (هپاتیت، اسیدوز دیابتی)
- مصرف باقالا

عوارض احتمالی:

- حملات کم خونی ناشی از فاویسم در کودکان و نوزادان
- بسیار خطرناک بوده و ممکن است کودک دچار آسیب مغزی شده و حتی جان خود را از دست دهد.
- کودکان مبتلا به فاویسم نسبت به سایر کودکان، 5/1 برابر بیشتر در معرض خطر ابتلا به زردی هستند.

تشخیص و درمان:

- تشخیص با اندازه گیری سطح آنزیم گلوکز 6 فسفات دهیدروژناز در گلبول های قرمز قطعی انجام می شود.
- درمان این بیماران، درمان حمایتی است که با هدف پیشگیری از رسوب هموگلوبین در کلیه ها انجام خواهد شد و عمدتاً نیاز به بستری بیمار در یک مرکز پزشکی است و گاهی حتی نیاز می شود تزریق خون صورت گیرد.

فعالیت:

- انجام فعالیت با توجه به سطح تحمل در دوره حاد بیماری و در کودکان فعالیت های متناسب با سطح تحمل و سن کودک توصیه می شود.

رژیم غذایی و تغذیه:

- مواد غذایی زیر نباید استفاده شوند و در صورت استفاده باید به میزان خیلی کم استفاده شوند:
- خانواده نخودیان: باقلا، انواع لوبیا، سویا، انواع نخود، عدس، گیاه خرنوب، کهور
- سولفیت ها و غذاهای شامل آنها
- منتول و مواد غذایی و فرآورده های بهداشتی (البته عصاره نعنائی طبیعی مشکلی ایجاد نمی کند).
- رنگ های خوراکی مصنوعی، حنا، نوشابه های الکلی

مراقبت:

- اگر کودکی نیاز به داروی کوتیریموکسازول داشت و مبتلا به فاویسم بود، باید این دارو تحت نظر پزشک و با احتیاط مصرف شود.
- داروی ضد مالاریا در بیمارانی که مجبور به استفاده از آن می شوند همولیز ایجاد می کند ولی باید دوز این داروها را پایین آورده و با نظر پزشک به بیمار بدهید.

- مصرف اسید اسکوربیک که در برخی از ویتامین ها استفاده می شود به میزان زیاد مشکل ساز خواهد بود.
- اگر مادری به کودک فاویسمی خود شیر می دهد باید از مصرف باقلا خودداری کند.
- در خصوص رژیم غذایی با کارشناس تغذیه مشورت کنید.

- حتی لمس کردن باقلا و یار شدن از کنار مزارع باقلا در خیلی از کودکان علائم بیماری را ظاهر می کند و مادران این نکته را مد نظر داشته باشند.

در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- در صورت بروز علائم فاویسم و بروز تب